

Машин хъап'ругандин эдебар

УЧВ'ИНА ГЪЮРУ ФУНУБ ВУШРА КЪАЗА-БАЛА, УЧВУ АП'РУ ЛЯХНАРИЛАН АЙИБ ВУ

Аллагъу Тааблайи халкъ гъап'ну жил ва му жилиин яшамыш хъуз инсанар. Аллагъди ﷻ инсанариз, жилиин фици яшамыш духъну ккундуш, улупну ва Чан амриз табигъ дархъидариз я му дюн'айиъ, ясана Аъхиратдиъ шадвал хъибдар гъапну. Аллагъу Тааблайи ва Пайгъамбари ﷺ му жилиин фици яшамыш духъну ккундуш улупнушра, аъхиримжи вахтари машина артухъ хъувалиан ва шаф'ерариз рякъярин къанунар аъгъдурвалиан, дурарин жавабдарвал адрувалиан гизаф аварийи шула. Гъаци вуйиган, Къур'андиз ва Суннайиз тълукъ вуди машин хъап'увалин эдебарикан улхидихъа.

Къурамугъаммад-гъяжи Рамазанов

Гъарсар шаф'ериз чан жавабдарвал адрувалиан, чаз рякъярин къанунар аъгъдурвалиан аварийи хъуз мумкин вуйиваликан ва думу ляхникъан чав му дюн'айиъгъра, Аъхиратдиъгъра жаваб тувну ккуниваликан аъгъяди ккунду.

Ихъ арайиъ гизаф къайда-низам ч'ур ап'ру шаф'ерар а, ва, дурар сеbeb духъну, гизаф дишагълийирил жилар хътарди гъуз-ра, веледар етимар шула. Къур'андиъ дупна (мяна): «Ув'ина гъюру вари къаза-бала яв увхъан ву» (сура ан-Нисаъ, 79 аят). Жара аятдиъ дупна (мяна): «Учв'ина гъюру фунуб вушра къаза-бала, учву ап'ру ляхнарилан айиб ву». Гъаму аятариан гъаври шулуки, эгер ухъу гъякълуди гъузиш, Аллагъу Тааблайи ухъу къаза-балирихъан уърхиди. Хъа эгер Аллагъу Тааблайи, ухъхъан имтигъан бисуз к'ури, саб къаза-бала тувиш, думу ухъуз Аъхиратдиъ рягъмат хъибди. Гъамус шаф'ери фу ляхнар тамам дап'ну ккундуш, гъаддикан улхидихъа. Эгер гъарсар шаф'ери Аллагъдин ﷻ амриинди гъаму исихъ улупнайи ляхнар тамам ап'ури гъахъиш, думу касдихъан Аллагъди ﷻ къаза-балир ярхла ап'иди, инша-



Гъарсар шаф'ериз чан жавабдарвал адрувалиан, чаз рякъярин къанунар аъгъдурвалиан аварийи хъуз мумкин вуйиваликан ва думу ляхникъан чав му дюн'айиъгъра, Аъхиратдиъгъра жаваб тувну ккуниваликан аъгъяди ккунду.

Аллагъ.

1. Шаф'ер курсар урхруган, чан урхурай-ибдихъна гъарсар дикъатлу духъну ккунду ва иллагъки машин хъап'уз дубгъува-лиз ахъю фикир тувну ккунду. Гъядисдиъ дупна: «Эгер Аллагъдин ﷻ лук'ру саб ляхин ап'уруш, Аллагъдиз ﷻ дугъу думу к'ваант'ан, гъякълуди дап'ну ккунду». Шаф'ер ужуйи гъязур дап'наш, думу ляхникан аъгъюр вуш ва дугъан тахсир дарди саб къаза гъабхънуш, дугъу думу ляхнин гъякънаан Аллагъдин ﷻ улихъ жаваб тувидар.
2. Шаф'ери вари къанунар к'ули духну ккунду. Пайгъамбари ﷺ гъапну: «Учвуз ичв дюн'айин ляхнар ужуди аъгъячвуз» (Мус-лим). Му гъядисдиан гъаври шулуки, эгер ухъу саб фунуб вушра ляхнин пише-кар вуш, ухъу душаваъ улупнайи къану-

нарихъди душну ккунду, ва ухъузт'ан ужуйи думу ляхникан аъгъюдарихъ хъебехъну ккунду. Пишекарари, рякъяримъ фици духъну ккундуш, къанун адабгъну ва дурари думу ляхин чпира таржуба гъап'ну. Гъаци вуйиган, шаф'ерари му къанунар тамам дап'ну ккунду. Хъа эгер му къанунариз фикир тутрувди, дурар тамам дарап'ри гъахъиш, гъюкуматдин органарин улихъси, Аллагъдин ﷻ улихъ-ра жаваб тувиди.
3. Гъарган гъудгънин дижик'ну хъуз, чалишмиш духъну ккунду. Шаф'ервал хат'алу пише ву, ва эгер увуз рякъюъ кечмиш хъуз к'ури дибик'наш, гъудгънин дижик'ну хъуб ужу ву. Гъядисдиъ дупна: «Анжагъ Аллагъдин ﷻ гъякълу лук'арт'ан гъарган гъудгънин дижик'ну шулдар» (Ибн Маджа, Гъяким).

» 3

Нумрайиъ:



маш 4

Закария аль-Ансари



маш 6

Гъяждиз гъягъюз гъялак йихъай



маш 7

Гъарури узуз чав гъякъ вуди улупуйи

Гъурбан машкваркан

МУСУРМНАРИН ВАРИТ'АН АХЪЮ МАШКВАР

Гъурбан машквар (ид-аль-Адгъя) мусурмнарин асас машквар ву. Думу Зуль-гъижжа вазлин 10-пи йигъан, яни гирами Аърафатдин йигъан къя-ляхъ, улубкъуру. Ид-аль-Адгъяйин къяляхъ вуйи шубуд йигъаз (11-пи, 12-пи ва 13-пи йигъариз) ташрикъдин йигъар к'уру.

Ид-аль-Адгъяйин йигъаз улихъна, ригъ алабхъ-бахъан ккебгъну, тап ташрикъдин йигъар ккудук'айизкъан, мусурмнари ахъю сесниинди такбир – «Аллагъу акбар» - урхуру. Такбир мистарий-

ра, хулаъра, кючейиъгъра ва майднариинра - вариш-вариъ урхуру. Варидали сабси машкваран йигъари такбир урхували гъадму шагъур, ясана гъул мусур-наринуб вуйибдин шагъидвал ап'уру. Дугъриданна, гъар йисан ихъ дюн'айиин аликъан миллионари-инди мусурман чвийири ва чйири Гъурбан машквар варит'ан гирами машкварси къайд ап'ури шулу. Гъадму йигъан дурарин юк'варий Аллагъдихъна ﷻ вуйи ккунивал ва гъюрмат артухъ шулу, сари тмунур машкврахъди тебрик ап'руган, дюъйир урхруган, Аллагъу Тааблайикан чпин гунгъарин аъфв ап'увал,

дюн'айиин аликъан инсанариз ислягъвал, мяслябъ, чиб-чпихъна гъюрмат уьхювал ккун ап'уру. Гирами Къур'андиъ дупна (мяна): «Учву халкъ Гъап'урин гъюрматназ дюъйир ап'инай, учвкан Думу рази хъуз». Имам Гъазалийи бик'ура: «Гирами вахт ккидипуриз хайир бихъидар, вахтниинди базариина дурушган, алвер ап'бан хайир даршлуганси». Зуль-гъижжайин ваз гирами вазарикан саб ву. Думу вахтна жорбе-жор дявийи гъахуз, душманвалар ап'уз ва жорбе-жор гъалмагъларий уч'вуз гъадагъа дап'на.

» 5

Бельгияйиъ Шариаьтдин суд ачмиш гьапну

Бельгияйин Антверпен шагъриъ Шариаьтдин суд ачмиш гьапну. Му Бельгияйин ахю шагърарикан саб ву. Гьамус кьюби терефарин разивалиинди никягь апбан, инсан кечмиш хьпан кьяляхъ дугъан гьубзу девлет пай апувалин ва бязи жара суалар Шариаьтдинди гьял апиди кьури, хабар тувра beliefnet.com. агентствойи.

Му ахю дару Европайин гьюкуматдиъ 450 000-тлан артухъ мусурмнар яшамиш шула кьури ва дурарин кьадар йигълан-йигъаз артухъ шула кьури, хабар тувра «Le Soir» газатди. Дурарин гьисабариинди, аххиримжи йисари 40 000 бельгияйин агъалийи Ислам кьабул гьапну.



Мистаъ учьвгандин эдебарикан

Гьюрматлу мусурман гьардшар! Гьайифки, ихъ арайиъ мистаз гьушган саб эдеб адарди, чпин хулаъси шлу инсанар а. Ухьуз аьгьюганси, мистар гирами йишвар ву ва душваъ учьвган, лайикъ вуйи эдебра дьобхну ккунду.

Ансар Рамазанов
ansarassalam@mail.ru

Мистаъ айиган, ва мистаз гьягьруган, думу Аллагдайн ﷺ хал вуйиваликан кьваинди гьибтну ккунду. Душвазди арччул ликрилан учьвру. Гьадму вахтна гьаму дюаъ урхуб сунна ву: «Аллагьуммафтягъли абаба рьягьматик». Мьяна: «Я Аллагъ! Узуз Яв рьягьматдин ракнар тлаъ!». Гьамдин кьялякь Пайгьамбариина ﷺ салават хуб сунна ву. Гьядисдиъ дупна: «Учвкан мистазди фужкьла учьвган, гьит Пайгьамбариина ﷺ салават хрии ва дюаъ урхри». Гьаму ляхнар тамам дапну дусайиз, вая жарариз салам тувайиз саби нубатнаан мист гирами апбан «Тагьийятуль масжид» 2 ракаат суннат апуб сунна ву. Дидихъди жара суннат гьудгнарра сатли апуз шулу, месэла, гьудгнин жиклбан суннат. Хъа эгер мистаъ учьвруган, имбудари фарз-гьудган ккебгьну аш, суннат гьудган дарапди, дишлади фарз гьудган апуз хьюгьру. Фарз-гьудган гьапган, дугъаз мист гирами апбан суннатдинра саваб шулу, гьаз гьапиш мист гирами апбан гьудгнин метлеб Аллагдайн ﷺ хал гирами апуб, дидиз салам тувуб ву, хъа салам тувуб, гирами апуб – гьудган ву. Гьаци вуйиган, мистаъ учьвру фициб гьудган гьапишра, дидиъ мист гирами апбан суннатра учьвру. Гьар мистаъ учьвуриз, фукьан вахтна думу душваъ гьузрушра, иъттикафдиъ хьуз ният апуб ужу ву. Ният гьаму жюрейинди апуру: «Узу ният гьапиза Аллагъ ﷺ бадали иъттикафдиъ хьуз». Хъа фу ву думу иъттикаф? Иъттикаф – Аллагъ ﷺ бадали мистаъ хьувал ву. Ва диди ният дапну гьузивали дугъаз гьарсаб дакъикъайиъ савабар диклиди. Душваъ марццишин дьобхну ккунду. Мистан марццишин апуруиз Аллагъу Тааълайи ахю саваб бикьуру. «Гьар ражари мист'ан адагьу чьурхярин Аллагдаиз ﷺ саваб биклиди ва гунгьарин аьфв апиди», - дупна гьядисдиъ. Мистаъ айир гьарган гьудгнин джикькьну ади ккунду.

Гьацира мистаъ сес ягъал апуз хай шулдар, иллагьки дьон'ийин хабрарикан, жьуван дерди-балйирикан улхруган. Кьур'ан ягъал сесниинди урхурикьан жарариз манигъвал апуз хай шулдар. Гьудган апуруган, ягъал сесниинди урхури, имбу гьудган апурайидариз машат апузра хай шулдар. Мистаъ Кьиблайиз йирфар йивну дусуб, ясана ликар гьадму терефназди гьачарккьну дусуб ужу дар. Мистаъ айиган, хиларин тубар чин-чигъ гьяхъуб карагъат ву Мистаз учьвруган гьаму ляхнар из ухьу дикъатниинди фикир тувну ккунду, аьзиз мусурмнар. Эгер мистаъ ухьуз ккуниб апури гьахьиш, думу Аллагдайн ﷺ хулахьна ихъ терефнаан эдеб адрувал шулу. Гьит Аллагдаиз ﷺ ухьуз Пайгьамбарин суннайихъди гьягьюз ва Аллагдайн ﷺ хулахьна эдебар уьрхюз тавфикъвал туври! Амин, я Мужиб!

Чечендиъ кечмиш гьахьи милициярин мирасар гьяждиз гьягьиди

Чечен республикайин МВД-йин жьуван ляхин тамам апури кечмиш гьахьи гьуллугъчйирин мирасар гьюкуматдин харжнииинди

гьяждиз гьягьиди. Дурарин кьадар 400 кас ву. Мидкан хабар тувра «Грозный» ЧГТРКкомпанияйи Гьяждиз гьягьрударин сабпи груп-

па гьаму вазлин аххиреъ гьягьиди. Мидихъди аьлакьалу вуйи вари суалар гьял дапна.

Кафари Осетияйин мистаъ граната гьутлукькьну



3 октябриъ Кафари Осетияйин Эльхотово гьулан мистазди шли-вуш граната ипну. Му мистан 100-тлан артухъ йисар ву. Граната гьутлукькьну вахтна мистаъ фужкьла ади гьахьундар. Полицияйиз му ляхникан хъайигъан мистаз гьафидари хабар тувну. Думу мист XIX аьсрин аьхири тикмиш апуз хьюгьну, хъа абцну 1906-пи йисан. Дидиъ саб йишв'инди агъзур касдихъан гьудган апуз шулу. Мушваз жьумийин гьудган апуз багахъ хъайи Кабардайн гьуларанра мусурмнар гьюри гьахьну, гьаз гьапиш дурарин думу ган мистар цибтган адайи. Дьвдин йисари мист гизаф чур гьабхьну ва 60 йисандин арайиъ гьаци дарабгънаийи гьялнаъ ади гьубзну. 2004-пи йисан гьуландари му мист саб гьялназ гьабхьну.

Макьсуд-гьяжи кьваин апури

6 октябриъ ИТиМО-йин залиъ, Макьсуд-гьяжи Садикьов кьваин апури, серенжем кьули гьубшну. Душваъ муфтий ва ДУМД-ин жара вакилар, республикайин гьюкмин гьуллугъчйир, илимдинна образованийин гьуллугъчйир, журналистар ва Макьсуд-гьяжийин багахьлуйир, мирасар уч духънайи. Залиъ ИТиМО-йин студентар ва выпускникар айи, дурариз рьягьматлу ректор багахьлу кас вуйи. Думу вари студентарин гьайгьу зигуз ва мягътаж'вал айи студентариз кюмек апуз чалишмиш шуи. Му серенжемдиъ Макьсуд-гьяжийин терефназ гизаф уждар, баркаллу гафар гьапнийи. Гьарури чан улхбаъ дугъу Дагъустандиз ва вари гьюкуматдиз фициб хайир тувнуш, ктибтнийи. Серенжем ккебгьну ккудубкьайиз Онлайн-трансляцияйинди,



Макьсуд-гьяждихъди сабси чпи гьабхури гьахьи ляхникан ктибтури, Москвайин, Петербургдин, Казандин, Уфайин, Ставрополин, Пятигорскдин, Назрандин ВУЗарин ва жара гьюкуматарин вакилар иштирак гьахьну.

Серенжемдин аххиреъ Дагъустандин муфтийин заместитель Гьябиб-гьяжи Маматхановди дюаъ гьапну. Гьит мицдар Аллагъ ﷺ бадали ляхин апуру ксар ихъ арайиъ артухъ ишри.

Учредитель
Благотворительный фонд «Путь».
Газета печатается по согласованию и одобрению Духовного управления мусульман Дагестана

Редакционный совет
Председатель редакционного совета муфтий РД
Ахмад-хаджи АБДУЛАЕВ

Заместитель муфтия РД
Махди-хаджи МУТАИЛОВ

Главный редактор
Айна (Патимат) ГАМЗАТОВА

Редактор
Ансар РАМАЗАНОВ

Канонический редактор
Мухаммад-Рамазан РАДЖАБОВ

Корректор
Шарафудин ДАШДЕМИРОВ

Художник
Саид САИДОВ

Дизайн, вёрстка
Лейла ГУСЕЙНОВА

Менеджер
Абдусабир АХМЕДОВ
При перепечатке ссылка обязательна.
Набрано и сверстано на компьютерной базе газеты «Ас-Салам».

Газета зарегистрирована Федеральной службой по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций.
Свидетельство о регистрации ПИ № ФС 77-42079 от 24 сентября 2010 г.
Отпечатано в ООО «Дом печати» по адресу: пр-т Акушинского, 20. Заказ № _____

Тираж 2. 800 экз.

Сдано в печать 14 октября 2011 г. в 21:30

Адрес редакции
367015, РД, г. Махачкала, ул. Азиза Алиева, 2.
По вопросам подписки и доставки обращаться по телефонам: по Республике Дагестан – 8-988-699-28-24 по г. Махачкале – (8722) 914-222.
E-mail: info@assalam.ru; www.assalam.ru

«Душв'ан саркьан кьяляхъ гьяфундар аьхир!»

«Россия» телеканалин программа кьули гьабхурай-ири чпин сабуну передачайиъ, фици бабан фуниъ айи 2 веледди гафар апшураш, ихтилат ктибтну. Дурарикан сар – иманлу, хьа тмунур – имансуз вуйи.

Ибрагьим Ибрагьимов
ibragimassalam@mail.com

Имансуз: «Уву бабкан хьпан кьяляхъ вуйи уьмрихъ хьугьрана?»

Иманлу: «Ав. Варидариз душваъ уьмур айиб аьгья. Ухьу мушваъ кьувватлу ва дина гьушган шлубдихьна гьязур шулахьа».

Имансуз: «Думу ахмакъ'вал ву! Бабкан хьпан кьялякъ саб жорейин уьмур хьуз мумкин дар! Уву, думу фициб шулуш, фикиркьан апшурана?»

Иманлу: «Вари вуйи-вуйибси аьгьдарзуз, амма душваъ акушин артухъ шул кьури, умудлу вуза, ва ухьу, белки, ихъ ухьланди гьягьюр, ипшубра ихъ ушвнихьди ипшур».

Имансуз: «Фу буш гафар дарин! Ихъ ухьланди гьягьюб, ипшуб хьуз мумкин дар, аьхир! Мурар аьлхьбан гафар ву! Ихъ ухьуз ипшуб тувру хутI айихъ. Узу увуз кьураза: бабкан хьпан кьяляхъ уьмур хьуз мумкинвал дар, гьаз гьапшиш, ихъ уьмур – хутIнаъ а – ва уьмур гьамци жикьиб ву».

Иманлу: «Думу уьмур айивал узуз якъин аьгьязуз. Думу цьиб жарабсиб хьибди. Ва эгер фикир гьапшиш, дидин гьаври шулу».

Имансуз: «Хьа душв'ан саркьан кьяляхъ гьяфундар аьхир! Уьмур бабкан хьпахьди ккудубкьуру ву. ДумутIанна гьайри, уьмур – мучьушнаъ айи аьхю аьзият ву».

Иманлу: «Ваъ, ваъ! Узуз бабкан хьпан кьяляхъ ихъ уьмур фициб шулуш, якъин аьгьдарзуз, амма думу фициб гьабхьишра, ухьуз ихъ дада рякьиди ва дугьу ухьуз хьайивалра апиди».

Имансуз: «Дада? Уву дада айивалихьра хьугьрана? Дици вуш, думу наан айкIа?»

Иманлу: «Думу ухьлан илтIикIну а, ухьу дугьаъ шулхьа ва, гьадму сеbeb вуди, ухьу ришвуряхьа ва яшамии шулахьа, думу адайиш, ихъ уьмурра шулдайи».

Имансуз: «Уву фу кьурава?! Узуз дада кьурур гьяркьнукъан дарзуз ва, гьаци вуйиган, думу затра адар».

Иманлу: «Увухьди рази хьуз шулдарзухьан. Саспи вахтари, фици дугьу фу-вуш урхури, ухьу айи дюн'яйилан хил алдтари шулуш, ебхьури шулу. Ихъ уьмур бабкан хьпан кьяляхъ ккебгьруб вуйибдихъ узу якъин хьугьраза. Хьа уву хьугьрана?»

Му ихтилат ебхьури йиз сабпи раж дариз. Гьаму гьеебхьган, сар кас кьваин гьахьнийзуз, лигьру гьалариан учв мусурман вуйи, дугьу гьапну: «Хьа Аьхиратдиъ инсандикан фу шулуш, учвуз наьнан аьгьачвуз, душв'ан саркьана кьяляхъ гьяфундар аьхир?». Му суал гьеебхьган, узуз амсар алдру марцци заву гьагьрумар гьапганси гьабхьизуз. Учву фикир апинай, мусурман вуза кьури, гьамцдар суалар тувра.

«Душв'ан фужкIа гьяфундар! Бабкан гьахьиган уьмур ккудубкьуру, кьуру гафар ихтилатниинди имансузди кьура. Му суал Аллагьдихъ ☞ хьтругьрури туврайиш, узу гьаври шуйза, хьа учв мусурман вуза кьурури мицдар суалар тувну ккундар. Аллагьдихъ ☞ ва Пайгьамбарихъ хьугьру ксари гьамцдар суалар тувру кьури фикризкьан гьадабгьуз шулдар. Ухьуз аьгьахьузки, ухькан Аьхиратдиъ фу шулуш, хабар тувну Пайгьамбари ☞, эгер ухьу му ляхнихъ хьугьурдаш, ухьу Пайгьамбарихьра хьтругьуб шула. Гьачай фикир аплухьа: Аллагьдихъ ☞ хьугьру касдин мицдар суалар арайиз гьаз гьюру? Му суалназ жаваб абгури ярхла гьягьюб герек дар. Чьаьн ву Ибну Гьяжарин «Фатгьуль Бари» китаб абццуб. Душваъ дибикIна: «Гунгьари инсан куфрихьна хуру, ва дицир касдин аьхирра куфриъ хьуз мумкин ву» («Фатгьуль Бари», 10-пи том, 466 маш).

Магьа ухьуз, му касдин суал наьнан арайиз гьюрайиб вуш, аьгью шула. Гьаци вуйиган, Аллагьдин ☞ амрарилан улдучIвну ккундар. Фукьан ухьу гунгьар апшурш, гьадмукьан ихъ юкIвра кьуру шулу! Гьит Аллагьди ☞ ухьу мицдар гунгьарихьан ярхла апри!

Машин хьапшругандин эдебар

1 « Сар гьякьлу касди чав кечмиш шлу йишван, гьудгнин джикIнади кечмиш хьуз ккунди, 70 ражари гьудгнин гьижикIну. Гьудгнин джикIнайивал кьаза-балйирихьан уьрхюз себебра хьуз мумкин ву, эгер Аллагьдин ☞ амур гьабхьиш.

4. Рулихъ дусайиз, машиндиз дикьатвалиан дилигну ккунду. Эгер фукIара ужуйи дарш, рякьюъ учIвуб герек дар.

5. Машиндиъ эайиз «**Бисмиллагьи ррагьмани ррагьим**» пуб ва шубуб ражари «**Инна анзальна**» сура урхуб ужу ву. Шли гьаму сура шубуб ражари гьурхиш, думу гьушу йишв'ан сагь-саламатди кьяляхъ гьиди, эгер Аллагьдин ☞ амур гьациб гьабхьиш.

6. Машиндиъ, автобусдиъ, ясана жара транспортдиъ, эьруган, арччул ликриинди учIвуб ужу ву. Вари ужудар ляхнар Пайгьамбари ☞ арччул терефнаан ккергьри гьахьну.

7. Машин кабхьруганра «**Бисмиллагьи ррагьмани ррагьим**» дупну ккунду. «Бисмиллайилан» дарди ккергьу вари ужудар ляхнар берекет адрудар шулу», - дупна Абу Давуддихьан, Насайихьан ва Ибн Маджайихьан вуйи гьядисдиъ.

8. Машиндиъ дусруган, фикриинди Аллагьдиз ☞ Чав ухьуз туву ниьматариз гьамд дапIну ккунду, гьаз гьапшиш машинди ухьу бизар хьуз гьитурдар, ихъ гьагь гьабхуру, ва гьаму дюаъ гьурхиш ужу ву:

«**Бисмиллагьи, альгьамду лиллагьи, субгьяналлази саххара лана гьаза, ва ма куна лагу мукьринина ва инна ила раббина ламункьалибун**». Мьяна: «Аллагьдин ☞ чччвурнахьан ккебгьраза. Гьамд ибшри Аллагьдиз ☞, узуз Аллагь ☞ нукьсанваларихьан марцциди вуйивал якъинди аьгьязуз. Аллагьди ☞ ухьуз гьаму (машин) табигъ гьапIну. Эгер Дугьу думу ухьуз табигъ гьапIундайиш, ухьхьан думу табигъ апIуз хьибдайи. Дугьриданна ухьу вари Аьхиратдиъ ихъ Халикьдихьна хьтакурухьа».

Хьасин шубуб ражари: «**Альгьамду лиллагь, Аллагьу акбар, Субгьяналлагь те-кьрар апIуру. Мидин кьяляхъ «Субгьянака, ла илагьа илла анта, кьад заламту нафси фагьфирли**» дюаъ урхуру. Мьяна: «УвугIан гьайри сарун фужкIара ва фукIара Чаз ибадат апIуз лайикъ вуйир адар, узу узуз зарар тувунза, Уву узуз аьфв апIин, йиз гунгьарин аьфв апIин!».

Ярхи рякьюз гьягьюз ккайири гьаму дюаъра урхуб ужу ву: «**Аллагьумма инни асьалука фи сафари гьаза аль-бирра ва-ттакьва ва миналь-аьмали ма тарза. Аллагьумма гьавин аьлайна сафарана ватIви ланаль-бутгьда. Аллагьумма анта ссагьибу фи сафари валь халифату филь агьли,**



Машиндиъ, автобусдиъ, ясана жара транспортдиъ, эьруган, арччул ликриинди учIвуб ужу ву. Вари ужудар ляхнар Пайгьамбари ☞ арччул терефнаан ккергьри гьахьну.

Аллагьумма асгьибни фи сафарина, вагьлифна фи агьлина. Аллагьумма инни ауьзу бика мин ваьсаи сафари ва каабатиль манзари ва суиль мункьалаби филь мали валь агьли валь валади».

Эгер мумкинвал аш, гьаму дюаъра урхай:

«**Бисмиллагьи Аллагьу акбар, ва ла гьавла ва ла кьуввата илла биллагьиль аьлий-ийиль аьзим. Ма шааллагьу канна ва ма лам яшаъ лам якун. Аллагьумма анталь гьямилу аьла ззагьри валь мустааьну аьлаль умури**».

9. Зарбди машин хьтрапIуб, иллагьки зарбвал апIуз ихтияр адру йишварий.

Гьядисдиъ дупна: «Гьялак'вал шайтIнихьан ву, хьа сикинвал – Аллагьдихьан ☞» (ат-Тирмизи). Зарбди гьягьюрайи вахтна авария гьабхьиш, думу касди, гьаму дюн'яийгьси, Аьхиратдиъра Аллагьдин ☞ улихъ жаваб тувди.

10. Машин хьапшруган, гьарган Аллагь ☞ кIваъ ади гьитуз чалишмиш духьну ккунду. Гьядисдиъ дупна: «Аллагь ☞ гьарган Учв кIваин апIурихьди шулу» (Байгьаки, Гьяким, Ибн Гьяббан, Ибн Маджа).

11. Чур дубхьнайи, читин рякьюъди машин хьапIуз хай шулдар, эгер увуз думу рякьюъди гьягьюз хай шлуб якъин аьгьдарш, думу рякь'ин хьугьвал алдарш.

12. Инсан цьибдикьана пиянди аш, машин хьапIуз хай шулдар. Эгер дициб гьалнаъ ади фукIара гьабхьиш, дугьу инсанарин улихьра, Аллагьдин ☞ улихьра жаваб тувну ккунду.

13. Машин хьапIуз аьгьдру ксариз ухьу фици машин хьапIуз гьитурдарш, гьаци бицидаризра гьитну ккундар.

14. Саспи шафьерари, зарафат вуйиз кьури, фужкIа дугьужв-наш, гьадгьахьна зарбди машин хьапIу ва дугьан улихъ хьабсну дебкьру, яни гучI ккапIубси. Мицдар зарафтар Шариаьтдиъ гьарам дапIна.

Гьаму жоре «зарафтариян» гьийихьдарра кмиди а.

15. Мархъ убгьурайиган, штар дугьужвнайишв'ан, иллагьки эгер багахъ фужкIа хьади вуш машин зарбди хьапIуз ихтияр адар.

16. Машин дебкьруган, имбудариз маниг'вал апIруганси

дебкькну ккундар. Саб фукIа апIруган, имбудариканра фикир дапIну ккунду, ва увуз яв терефназди жарари дапIну дак-книб уву имбударизра мапIан.

17. Саб себебра адарди сигналар тувуз ихтияр адар, гьелбетда йишвандин вахтна инсанар даахнайиган. Ухьуз Шариаьтди имбудариз маниг'вал апIуз ихтияр туврадар.

18. Саспидари, рякьюн гьацIкьялаъ машинар дерккну, чиб-чпихьди гафар апIури, имбудариз маниг'вал апIури шулу. Му ухьу ярхла духьну ккунди ву.

19. Инсанар гизаф уч духьнайишварихъ машин яващди хьапIну ккунду. Рякьлан вари улдучIвайиз, шафьери сабур дапIну ккунду.

20. Эгер мумкинвал аш, шафьери инсанариз кюмек дапIну ккунду, яни рякьарихъ фужкIа дугьужвнаш, дурариз эуб теклиф диври.

Гьядисдиъ дупна: «Эгер сар касди гьаму дюн'яий мусурмнарин саб читин месэла гьял гьапшиш, Гьяямат йигьан Аллагьди ☞ дугьан читин ляхнарикан саб тамам апиди» (Муслим, Абу Давуд ва Тирмизи).

Аммаки сарна-сарди дишагьли машиндиъ итуз хай шулдар, эгер дугьахьди мягьрам хьтарш (жилир, гьардаш, гага, аба ясана йисар духьнайи чан бай).

21. Эгер яв машин багахъ дебкькнайи жара машиндик кубкIнуш, дидин эйси гьайиз ккилигну ккунду. Эгер ккилигуз даршули, саб сеbeb дубхьну, уву гьягьюб чарасуз вуш, думу гьабхьибдикан дибикIну, кIаж гьитну ккунду ва дидик гьа-цира яв аьдрес дибикIну, аьфв апIувал ккун дапIну ккунду.

Хьа эгер ремонт апIувал герек вуш, уву дидиз гьазурди вуйиваликанра хабар тувну ккунду. Пайгьамбари ☞ гьапну: «Уву жарариз зарар мутуван, хьа дурари увуз туву зарарнакк аьгь апIин» (Ибн Маджа, Даруктани).

22. Машиндиъ, дидикIна, Кьур'андиан аятар, ва кIаж ади хьуб ужу ву. Амма эгер ухьу зихъ дупнайи кьанунар тамам апIурдарш, мурарикан мянфя-аьт цьибтIан хьибдар.

Гьит Аллагьди ☞ ухьуз мурар вари тамам апIуз амур апIри ва ухьу кьаза-балйирихьан ярхла апIри!

Закария аль-Ансари

Шейх аль-Ислам Зайнуддин Абу Ягъя Закария аль-Ансари Египетдин Сунайка шагъригъ гьижрайинди 823-пи йисан бабкан гъахъну. Бязи тарихчйири думу гьижрайинди 824-пи, хъа тмундари 826-пи йисан бабкан гъахъну, кѳури дибикѳна.

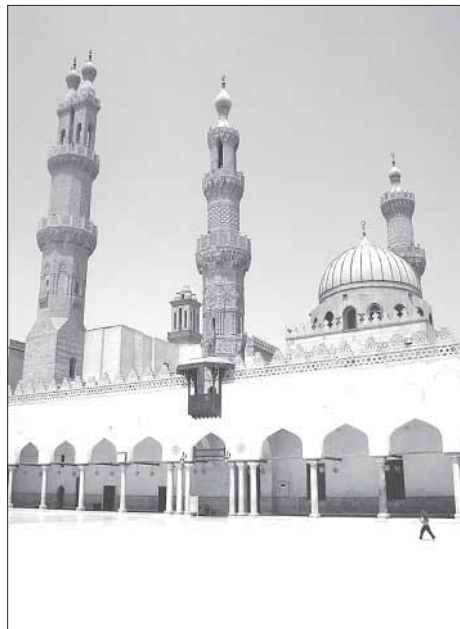
Абубакар Даццев

Биѳи вахтнахъан ккебгъну дугъу Къур'ан ва Шариатдин илмар урхуз хъюгъну. Гьижрайинди 841-пи йисан Закария аль-Ансарийи чан шагъур гьибтну, илим аьгъю апуз аль-Азгъар университетдиз гъушну.

Илмарихъна вуйи рякъ

Думу фиѳи аль-Азгъариз ахънуш маракълу ихтилат а. Саб ражари Закария бабкан гъахъи Сунайка шагърианмина шейх Раби бин Абдулла ас-Сулами гъягъюради гъахъну. Душваъ дугъахъна сар дишагъли, чаз кюмек апиѳна кѳури, ккарагури гъафну. Дугъу, жилир кечмиш гъахъниз, ва шагърин ахъюриз (шагърин ахъюр христианин вуди гъахъну) чан бай, чакъан тадагъну, саб ляхнигъ ауз ккунди а, гъапи. Шейхди дугъан бай азад апуз кюмек гъапѳниѳи. Хъасин думу дишагълийиз гъамци гъапи: «Эгер увуз яв балин шагърин ахъюрихъди гъамцдар дюшюшар духъну ккундарш, думу аль-Азгъар университетдиз урхуз гъаъ. Думу урхювал узу уз'ина бисурза». Думу шагъригъ кеспйирикѳан жилихъ зегъмет зигрувалѳан адруган, дада чан бай дина гъауз рази гъаши.

Закария аль-Ансарийин ученик, адлу аьлим Абдул Вагъгъаб аш-Шаъраниѳи, му ихтилат думу касди чав чакан ктибтну кѳури, дибикѳна: «Узу аль-Азгъариз биѳиди имиди гъафунза. Дюн'ийиѳ саб ляхнира узу мидхъан ярхла гъапѳндар ва йиз юкѳвра инсанарихъди гьибикѳндарза. Узу гизаф гашди гъузуйза, йишвну хумурзгин галар уч дапѳну, дижикѳну, гъадриаринди алдапѳуйза. Узу гъамци гизаф вахтна гъахъунза, ва хъасин Аллагъу Тааълайи узу чан сар ужур лукѳрахъди гюрюшмиш гъапѳну. Думу рягънихъан вуйи. Дугъу гъарган йиз гъял фиѳиб вуш гъерхри, узуз ипѳруб, алабхъруб ва гъаѳира китабар гъадагъури шуйи. Дугъу узуз кѳуйи: «Закария, узу имиди яв аьгъвалатнакан фикир мапѳан». Гъамци сакъюдар йисар гъушну. Сад йишван, вари даахнайиган, дугъу узуз, хилхъан дидисну, «гъач узухъди!» - гъапи. Дугъу узу аль-Азгъарин ягъал умбрарихъна хъади дуфну, гъапи: «Гъаму умбрариан зиѳна за йихъ!». Узу за хъуз хъюгъза, хъа дугъу хъанара «за йихъ» кѳуру гафар текрар апуѳийи. Хъасин дугъу узуз «ис йихъ» дупну, гъапи: «Я Закария, Уву ярхи уьмрин эйсѳи хъидива ва яв таяртѳан къаназ гъуздива. Яв дережара заан хъибди ва уву шейх аль-Ислам, яни Шариатдин къази хъидива ва му ляхнигъ гизаф вахтна лихидива. Уву яв ученикари «шейх-аль-Ислам» дережа бисайизкъан ва улариѳ дарябкъри хъайизкъан яшамиш хъидива». Узу гъерхза: «Я раб, узу улариѳ дярябкъри хъайизкъан яшамиш шуйкѳа?». Дугъу «Ав» дупну жаваб туву. Гъамци дупну, му кас гъудургну, ва сарун узуз думу гъяркъюндарзуз.



Дугъриданна, гъаму касди гъапиганси, Закария аль-Ансари ярхи уьмригъ яшамиш гъахъну, ва гъадгъу гъапиб вари гъябкъну. Закарияѳи аль-Азгъариз адлу аьлимарихъан дарсар гъадагъну. Дугъан мялимарикан сар вуди гъахъну Ибн Гъяжар аль-Аскъалани – чан вахтан мугъяддисарин имам. Закарияѳи дугъахъ гизаф илмар гъурхну.

Суфйирин рякъ

Хъа думу илмарикан сабунубди дугъан кѳваъ асас йишв гьибиснийи. Думу вари ужуб дарубдихъан юкѳв марцц апуѳруб, ужувларихъди юкѳв аѳцѳруб, яни суфизм вуйи. Аш-Шаъраниѳи дибикѳна, Закария аль-Ансарийи суфйирин рякъю биѳиди имидитѳан чан кѳваъ фиѳиб йишв гьибиснуш, ва фиѳи думу Аллагъу ﷻ кѳваѳн апуѳру мажлисариз гъягъюри гъахънуш, ктибтурѳи шуйи. Думу адлу суфйирин шейх Мугъяммад бин Уьмар аль-Васитѳийин хиликк гъахъну. Думу дугъахъна илим гъадабгъуз гъушну, дугъан багахъ 40 йигъан гъахъну ва шейхди гьибикѳу «суфйирин къанунар» кѳуру китабра дугъан улихъ урхуйи. Закарияѳи му илим ужуѳи аьгъю гъапѳну, ва саралар гъахъидари мугъхъан гъерхри шуйи. Дугъахъди гъахъидари, фиѳи дугъу суфизмиз фикир туври аш рябкъюри, дугъаз Шариатдин илмарин дережа хъибдар, кѳури гъахъну. Амма дурари кѳуруси гъабхъундар, фиѳики вари илмаригъ чахъди урхурайдартѳан думу улихъ гъахъну. Закария аль-Ансарийи 40-ѳан артухъ жорбежюр илмарин китабар гъидикѳну. Дугъан тафсирин, фикъгъдин, гъядисарин, суфизмин, грамматикаѳин ва жара илмарин китабар а. Чан уьмригъ Закария гизаф жавабдар ляхнарин улихъ гъахъну. Дугъу Египетдин ахъю университетаригъ дарсар туври гъахъну. Дугъан ученикар хъуз ккунди, жорбежюр шагърариан дугъахъна инсанар гъюри гъахъну. Дугъан ученикариѳи къадар ахъюб вуйи. Дугъан уьмрин ахъирихъна Египетдин аѳи адлу аьлимарикан гизафдар дугъан ученикар, вая ученикариѳи ученикар вуди гъахъну. Закарияѳихъ гъурхдарин арайиѳ гъамцдар аьлимар аѳи: Ибну Гъяжар Гъайтами, Шигъабуддин ар-Рамали, Шамсуддин ар-Рамали ва гъ. ж. Ибну Гъяжар аль-Гъайтаѳийи дугъкан гъамци гъапну: «Йиз улариѳ гъяркъю аьлимарикан думу варитѳан адлу аьлимар ву...».

Къазиди дерккувал

Сулѳтанди гизаф вахтна Закарияѳи-икан, къазивал апиѳн кѳури, ккун апуѳри гъахъну, амма дугъу ваъ кѳуйи. Хъа сулѳтанди думу теклиф гъарган текрар апуѳийи ва ахъиригъ Закарияѳи чаз ккундаршра думу читин, жавабдар гъуллугъ къабул гъапѳну. Мидин къяляхъра шейхди къазивал апуѳз чав «ав» пувалин гизаф гъаѳиѳар зигури гъахъну. Закарияѳи саб ражари гъамци гъапну кѳури, Абдул Вагъгъаб аш-Шаъраниѳи ктибтну: «Му йиз гъалатѳи гъабхъну». Узу гъерхза: «Фу?». Дугъу гъапну: «Къази хъували узу инсанаригъ заан гъапѳну, хъа думугандиз узу аьдати касси айза». Узу, ужудар ксарикан гъамци гъебхъунзуз кѳури, гъапиѳа: «Шейх къазиди дерккувал леѳфик мисал ву: чан утканвалиинди, ужувлиинди думу инсанаригъна гъюдучѳвган, леѳфи думу жин апуѳру». Шейхди гъапи: «Гъямд ибшри Аллагъдиз ﷻ, уву узуз рягъят гъапѳнва, йиз бай». Закария гъякълу къази гъахъну ва, саб фиѳибкѳа нягъякъ ляхин гъябкъган, думу ккебехъну гъузурдаѳи. Къазивал гьибтвалѳан себѳ Закарияѳи сулѳтандиз дугъу апуѳру ужудар дару ляхнар улупрувал ву кѳури шулу. Хъа бязидари гъисаб апуѳрайиганси, дугъу къазивал улариѳ дярябкъри гъабхъиган гьибтну.

Гъякълу нивкѳ

Гьижрайинди 926-пи йисан Зуль-Къаида вазлин 3-пи йигъан Закария аль-Ансари му дюн'ийиан гъушну. Мидиз улихъна Абдул Вагъгъаб аш-Шаъраниѳиз, учвна шейх гимийиѳди гъягъюри, нивкѳ гъябхъну. Гими лап уткануб вуйи. Шейхдин гагул терефназди имам Шаѳийи деънайи. Дурар гимийиѳди саб гюрчег багъдиз гъаѳи, ва душваъ дурариз жорбежюр уткан укѳар-кѳажар гъяркъю. Ва гъаму вахтна думу нивкѳ'ан уягъ гъахъи. Хъа йигъан аш-Шаъраниѳи, шейхдин улихъ дусну, дарс убхурайи. Дугъан багахъ Жамалуддин ас-Саѳи ва Абубакар аз-Загъири аьлимар хъайи. Шейхди дугъкан чаз гъябкъю нивкѳ ктибтуб ккун гъапѳну. Дугъу нивкѳ ктибтган, шейхди гъапи: «Эгер яв нивкѳ гъякълуб вуш, узу кечмиш гъахъиган, имам Шаѳийиѳин багахъ кивиди». Закария кечмиш гъахъиган, думу жара йишвак кивуз ккунди аѳи, думуган Жамалуддинди аш-Шаъраниѳихъан гъерху: «Хъа яв нивкѳ!» Аш-Шаъраниѳи гъапи: «Шейхди гъапниѳи ахъир – эгер нивкѳ гъякълуб вуш кѳури». Магъа шейх кафнаригъан гъидиржу, сарун жаназа-гъудган алапѳузна накъвдихъна гъахузѳан имдаѳи. Гъаму вахтна гъякимдихъан сар кас дуфну, гъамци гъапи: «Гъякимдизра жаназа-гъудган апуѳз ккунди а, амма дугъан сагъвал ужуѳи дар, гъюз шулдар, гъаѳи вуйиган, гъякимдира гъудган алапѳуз, дараматдиз багахъна хъади гъачай». Жаназа-гъудган гъапѳган, гъякимди гъапи: «Му кас имам Шаѳийиѳин багахъ кивай». Гъамци аш-Шаъраниѳин нивкѳ гъякълуб гъабхъну. Гъякимар, аьлимар ва жара гизаф къадар инсанар думу ахъиримжи рякъюз гъауз гъаѳниѳи. «Миѳиб къадар инсанар кечмиш духънайир ахъиримжи рякъюз гъауз гъюри зат гъяркъюндарзуз», - гъапну аш-Шаъраниѳи.

Аькъюл

Аькъюлтѳан марцци, багъаллу шейѳ Аллагъу Тааълайи гъич сабра халкъ дапѳнадар (гъядис).

Заки-гъяжи Дашдемиров

Аькъюл фу ву? Саб гаѳниинди кѳуруш, аькъюл – аькъюл ву. Хъа ачухъди гъял апуѳрубси гъахъиш, думу Гъякъ Тааълайихъан вуйи, инсаниятдин къанажагъдин заан йишв дибиснайи хазинадар ву. Сабпи нубатнаан хазинадарин девлет – Аллагъдин ﷻ Сарвалиина иман хувал ву, хъасин Аллагъдин ﷻ хуш сѳатариз хас вуйи гъял-эдеб, намус-гъир'ят, кѳван марццивал ва жумартвал ву. Гъарсаб хуш аьмал-ният ухъуз анжагъ аькъвлин хазинаѳиан бихъура. Вари жанлу аьламаригъан гъядябгъну, суйлу ва баркаллу дапѳнайиб аькъюл ву. Диди инсан Дюн'ийиан саламатди, Ахъиратдиз хайирлуди гъаъру. Загъир вуйи, яни заълан гъяларигъ Чав диву къайда-къанун жилин инсанарин арайиѳ гъял апиѳан, ва думу яркъуди рабгъбан мурадниинди инсаниятдин арайиан пайгъамбар тѳийн дапѳну, дурарихъна каламар гъаъну. Хъа батѳин гъяларигъ Аллагъди ﷻ Чав инсанарин къанажагъдиѳ дерккнайи рюгъяр марцциди Чакъна къяляхъ хувалиѳ тѳийн дапѳнайи Чан вакил аькъюл ву. Инсандин къанажагъдиѳ аькъюл цѳиб-гизаф шул, амма ери жигъатнаан дидин жюре саб ву. Дидиз ужуб чѳуруди, чѳуруб ужуѳий рябкъюб мумкин дар. Табиатдиѳ аѳи рангар ихъ улари фиѳи тѳийн апуѳраш, аькъвлира табиатдиѳ шулайикъан вари гъядисѳирин, ужуб-харжибдин, гъялал-гъярамдин арайиѳ аѳи фаркълувалра тѳийн апуѳра. Инсанди агъдарди текбирра чѳуруб апуѳри шулдар, чѳуруб вуйиб аьгъяди вушра, думу дарапѳди гъузузра шулдар. Гъаз гъапиш женгнаъ аькъвлиин нефс гъалиб шула. Кѳваъ чѳуру ниѳат-хиял ипуз инсандин къяляхъ гъаммишан шейтѳан хъайиб ву. Диди инсандин гъаѳилвал абгури шулу. Гъаѳилвалра гъадму вуки, чан аькъвлиѳ учв мютѳюгъ дарувал. Инсан чиркин ляхнаригъ гъидикѳури гъахъиш, Аллагъу Тааълайи тѳийн дапѳну инсан уьрхюри шлу малаикар гъирагъдиз гъудучѳвиди ва рягъятди инсандин кѳваъ шейтѳни чѳуручиркин ляхнар ирчди. Аькъюл ИМАН, гъяя – ЭДЕБ ву. Аькъюл Аллагъу Тааълайи инсаниятдиз гъайгъударвалиѳ тѳийн дапѳнайи Чан вакил ву. Аькъвлин табшуругънакк мудам йихъай, дин гъардшар! Аькъвлиѳ чаз барабар эвез айиб дар. Дюн'ийиѳ, гъам Ахъиратдиѳ аьйибнахъан, жазаѳихъан ва гъарсаб чѳуру ляхнихъан-уьрхихъан ухъу уьрхру аькъюл ужуз мапѳанай!

Аькъюл дубкъбан шагъидар ал яв кѳул'ин, Ихтибарсуз мапѳан дурар, уягъ йихъ. Текрар апуѳз шулуш уьмур жилин, Уьчѳюгъ дурар, аькъвлиѳ, яшназ инкар йихъ.

Гъурбан машквран

1 «Мумкинвал айидари гъадму вазлиъ ушв гъибисиш ужу ву. Иллагъки гъадму вазлин садпи йицуд йигъан ушвар дисувал ва Аллагъ ﷻ кѳваинди йишв адапѳувал ужу ву. Тирмизийхъан, Ибну Мажигъдихъан, Абу Гъурайратдихъан вуйи гъядисдиъ кѳура: «Варитѳан гирамидар ва багъалудар Зулъ-гъижжа вазлин садпи йицуд йигъ ву. Гъадму йигъари саб ражну ушв бисувал ушвар дисру сад йисаз барабар шулу, Аллагъдин ﷻ гъуллугънаъ ади сад йишв гъапѳувал «Лейлатул Къадрдин» йишвну гъуллугъ апѳаз барабар ву. Зулъ - гъижжа вазлин урчѳудпи йишв Аърафайин йишв ву, думу Аллагъу Тааълайин гъуллугънаъ ади гъапѳну ккунду». Зул-гъижжайин садпи 10 йигъан «Къулгъу» гъурхиш ужу ву, Аърафайин йигъан кѳуруш 1000 ражну гъурхиш ужу ву. Аллагъдиз ﷻ ккуни ляхин Аърафайин йигъан гъапѳурин йискъубан арайиъ гъапѳу ляхнариз барабар вуди дебккру. Шубуб ражну «Къулгъу» гъурхурин саваб вари Къур'ан бегъемди гъурхурин ужувлас барабар шулу. Ари гъамус фикир апѳинай, яраб фикирлу касди гъаѳиб мумкинвал ишлетмиш дарапѳди гъибтуйѳан?

«Ид-аль-адгъя» мал-чарва убккбан ва дидин йикк игътияж'вал айидариз ва касибариз пай апѳбан машквар ву. Гъурбан апѳувал гъижрайинди зул-гъижжа вазлин 10-пи йигъан улубкъуру.

«Ид-аль-адгъя» вари мусурмарин машквар ву. Думу шубудюкъуд йигъан давам шулу. Гъурбан апѳуз убккру мал-чарва сагъиб вуди ккунду. Машквран йигъари исихъ улупнайи ляхнар кѳули гъахувал суннат ву:

1. ахниккан ухди гъудужвуб;
2. вари жандак, ният дапѳну, бегъемди жибкѳуб;
3. силбар бегъемди марѳц апѳуб;
4. жвувахъ ицци ниъ хъапѳуб;
5. цѳийи ва марѳци палат алабхъуб;
6. тѳубахъ тѳублан хъапѳуб;
7. вахтназ улихънаси мистаз гъягъюб;
8. рякъюъ такбир урхуб («Аллагъу акбар»);
9. динагълийир мубарак апѳуб;
10. шадди, машнаан ачухъди улупуб;
11. мусурмар машкврахъди мубарак апѳуб;
12. касибариз садакъа пай апѳуб;
13. гъалмагъларий айидар мясляаъ-нахъна хуб (албагуб);
14. багахълуйирихъна гъягъюб;
15. динагълийириин улукъуб;
16. хялижъди гъягъруган, пешкеш гъаб-хуб гъархну ккундар;
17. багахълуйирин накъварихъна Гъягъюб;

18. хялариз уъл-хураг гъивуб.

АБХЮ МАШКВРАН ЭДЕБАР
Аърафайин йигъандин къяляхъ гъюрайи йишв машквран йишв ву. Думу вахт Аллагъдин ﷻ гъуллугънаъ ади гъапѳуб ужу ву. Йишв улубкъайиз улихъна, мумкинвал аш, шейхарин, аьлимарин, багахълуйирин ва жара ксарин накъварихъна гъягъюб ужу ву. Амма жиларна дишагълийир сатѳиди накъварихъна гъягъюб ярамиш шулдар. Шариаъдин къанунар кѳулиз адагъуб лазим ву. Жвуваз саваб бадали ва гъийихдарин гъюрматназ Къур'ан урхуз, дюаъ апѳуз ккундуш, Къур'ан урхри ва дюаъ апѳри. Пайгъамбари

пешкеш увуз флану касди хътапѳуб ву».

МАШКВРАН ЙИШВАН ХЪАЪРУ ЭДЕБАР
Гъадму машквран йишван хъаъну ккуни саб жерге эдебар а.

Хябяхъдихъанмина хъюгъну, такбир урхувал. Такбир мистариъ, хулаъ ва кючйириъ, наан ккундушра урхуз хай шулу. Мумкинвал аш, ачухъ сесниинди дурхну ккунду. Эгер гъаѳиб мумкинвал аш, мистариъ дивнайи аьхю сес тувру алатариан гъурхиш, хъана ужу ву. Гъадму такбириз «мурсал» кѳуру, думу къулгъйирихъди сатѳиди вуйиб дар. Къюбпи такбириз «мукъай-

кабиран валгъямдуллилагъи касиран ва субгъяна лагъи букратан ва асила. Ла иллагъа иллалагъу ва ла няъбуду илла ийяагъу мухлиссина лагъу ддина ва лав каригъал кафирун. Ла илагъа илла Ллагъу валлагъу акбар!»

Машквран йишван гъаѳира Къур'ан урхуб, дюъйир, вирдар апѳуб ужу ву. Аллагъу Тааълайин вакили гъапну: «Гъурбан машквран йишвну Первердигарин гъуллугънаъ хъуб'ин аьшкъламиш духънайири, эгер тмунурин кѳваъ айи дерд-хажалат ктипурдарш, чан кѳваъ айи хусуси дерд-хажалатра дугъхъан ктипуз хъибдар».

ГЪУРБАН АПѳБАН КЪАЙДА
Гъурбан апѳбан гъякънаан Къур'андиъ гъамѳи дибикѳна (мяна): «Учву Халкъ гъапѳурин гъюрматназ дюъйир апѳинай ва Гъурбан апѳинай, Думу учвкан рази хъпан бадали». Жара гирами аятдиъ кѳура (мяна): «Аллагъдиз ﷻ ифи, гъубккубдин йикк герек дар, Аллагъдихъан ﷻ учвуз гъѳури хъувал герек ву», яни Аллагъдихъан ﷻ гъѳури терефнаан гъурбан апѳувал Первердигари къабул апѳиди.

Шариаътиъ гъурбан машквран аьдат кѳулиз адабгъну ккунивал ихъ Аллагъу Тааълайи Ибрагъим Пайгъамбарихъан ﷺ ва дугъан бай Исмаилихъан гъадабгъу имтигъанди шагъидвал апѳура. Первердигар Аллагъди ﷻ Ибрагъим Пайгъамбариз ﷺ чаз айи ялгъуз бай Исмаил гъурбан апѳуз буйругъ туву, ва дугъу, учв Халкъ Гъапѳурихъна аьхю ккунишин улупури, кѳваанѳан чаз Аллагъдихъан ﷻ гъѳурувал улупури, гъадму ляхин апѳуз гъязур гъахънийи. Дугъан бай Исмаилира къаршувал улупуду, гъамѳи гъапнийи: «Эгер Аллагъди ﷻ буйругъ гъапѳнуш, тамам апѳин». Гагайиз ва бализ думу фукъан аьхю имтигъан гъабхънуш, ари фикир апѳинай!

Гъадму йигъан Гъурбан апѳбан себеш ашкар шула - касибариз гъурбан гъапѳу гъяйванатарин йикк садакъаси пай апѳуру. Диди дурарин юкѳвар шад апѳуру ва мусурмарин арайиъ ужудар аьлакъйир хъуз мумкинвал тувру.

Гъурбан машквран гъякънаан Пайгъамбари ﷺ гъамѳи гъапну: «Гъурбан машквран йигъан ичв терефнаан вуйи варитѳан аьхю уж'вал, мал-чарва дубккну, гъурбан апѳуб ву». Гъадму гъядисдин аьхриъ гъамѳи дупна: «Гъурбан апѳуз гъубккубдин ифдин гъарсаб литѳан жилина дабхъайиз улихъна Аллагъди ﷻ къабул апѳуру» (саваб бикѳуру). Тирмизийи ктибту гъядисдиъ дупна: «Гъурбан апѳурайи касдин жумартвализ, дилигну, дугъаз Аллагъди ﷻ гъубккубдин гъидкъин али чараркъан савабар тувиди». Гъурбан машквар йигъан мал-чарва гъурбан апѳувал лапра апѳну ккуни суннатулъ муаккадат ву, дидиз ихъ Пайгъамбари ﷺ аьхю фикир туври гъахъну. Ари гъаддиз мумкинвал айи касди суннайин гъадму пай тамам апѳуб лазим ву.

Рякъюрыйганси, мал-чарва гъурбан апѳувал мусурман касдиз ужувлан ва савабнаан ляхин ву. Гъарсар мусурман касди чаз айи мумкинвалар ишлетмиш гъапѳиш, гъаѳиркан Аллагъра ﷻ, инсанарра рази хъди. Гъит ухъу алдабгъу гъарсаб лик анжагъ ужувлар, шадвалар хъайиб ишри!



Гъурбан апѳуз гъубккубдин ифдин гъарсаб литѳан жилина дабхъайиз улихъна Аллагъди ﷻ къабул апѳуру

дугъан къяляхъ гъахъидари ва имамари гъисаб апѳурайиганси, накъвдихъ Къур'ан урхувал рягъматдиз душнайириз хайирлу ляхин ву, иллагъки машквран йигъари, гъаз гъапиш му рягъматдиз душнайириз аргухъди гъюрмат апѳурайивалик гъисаб ву, ва гъийихдарин рюгъяр шад шулу. Имам Гъазалийин «Диндин гъякънаан илмар ачмиш хъувал» кѳуру китабдиъ гъамѳи дупна: «Гъийихдар, читинвалигъ айиган, кюмек бадали фитхъанвуш хъчѳихуз ккунди айи инсанарик гъисаб ву». Эгер чѳиви инсанари дурарихъанди Къур'ан урхуруш, дюаъ апѳуруш, садакъа тувруш, думуган гъийихдарин рюгъяр аргухъди шад шулу, дюн'яйиъ айи вари шей'ар тувубѳан аргухъра кади. Ухъу дурариз фукъан ужувлар гъапѳишра, малаикари гъамѳцдар гафар кѳури, аку дюн'яйиан гъадму ужувлан хабрар хуру: «Гъаму

йад», ясана «къулгъйирихъди кибикънайиб» кѳуру. «Мукъаййад» анжагъ Гъурбан машквар йигъан урхуб ужу ву. Гъелбетда, ушварин вазлиъра. «Мукъаййад» такбир гъаѳира машквран йишвандин хябяхъдилан хъюгъну урхуру ва «ташрикъдин» аьхиримжи йигъан ригъ алабхъган ккудубкѳуру. Имам Нававийи бикѳура: «Саб жерге йишвариъ такбир «Аърафайин» йигъандин гъачѳиндин гъудгънин къяляхъ апѳуру ва «ташрикъдин» аьхиримжи йигъан лисундин хураг ипѳалан къяляхъ ккудубкѳуру. Гъаддин гъякънаан гъякълу гъядис ва гъаѳира аьлимарин китабар а. «Шигъабал», «Мягъяли», «Итгъяф» китабарий гъамѳи такбир кѳваин апѳура: «Аллагъу акбар! Аллагъу акбар! Аллагъу акбар! Ла илагъа илла Ллагъу валлагъу акбар ва лиллагъиль гъямд. Аллагъу акбар

«Гъадму йишвну Первердигари чан лукларин ккарагбариз жаваб тувди. Шилхъан йишвандин вари вахтна Аллагъ ﷻ кѳваин алди гъуллугънаъ хъуз шулдарш, йишвандин гъаѳи вахткъана гъапѳри, диѳира шулдарш, шубуб пайнакан саб пай гъапѳри, хъа диѳира шуладарш, вариди сатѳланди жямяаъдихъди апѳру йишвандин ва гъачѳиндин гъудгъниз гъарахри. Гъаѳи апѳаз лигну, дугъаз саваб хъибди», - кѳура Ибну Аьббасди. Гъаму машквран йигъан гъарсари, биѳѳидарира, чпин жанар гъижикѳиш, хъа ккунш гъаѳишварий, хъа гъачѳиндин гъудгънин улихъна гъижикѳиш, лапра ужу ву. Му гирами йигъан варитѳан учвудар ва варитѳан цѳийи, марѳци палтар алахъуру, хилариин, ликариин али шибар алдатѳуру. Мумкинвал аш, гъудган апѳайизкъан гагъди дипѳну ккундар.

Гъядиз гъагъюз гъалак йихъай

Шлиз мумкинвал аш, дицир касди гъядиз гъагъювалин фарз къаназ тамам дарапди гьибтну ккундар, гъаз гъапиш сарун гъациб мумкинвал дархъузра мумкин ву. Фуж, чаз мумкинвал ади гъабхънушра, гъядиз гъагъюз хъутрукъди, кечмиш гъахъиш, Ахиратдин йигъан Аллагъдин ﷻ улихъ дийигъиди, фицики дугъу Аллагъдин ﷻ улихъ вуйи чан вазифа тамам гъапундар.

Гъядин шартлар:

1. Игърам алабхъбахъди сабси ният апуб.
 2. Абрафатдин йишваз гъюб.
 3. Таваф - Къабайилан илдицуб.
 4. Саъю - Сафайин ва Марвайин дагълар-тепйирилан гъагъюб.
 5. Кушар ултукъуб (исккан кјул: шубуб чар).
 6. Метлебу шартлар хъайи-хъайибси кјулиз адагъуб.
- Гъядиз гъагъюб варитан метлебу ляхин ву, думу адарди диндин гъубкувал, бегъемвал дубгъу. Аллагъди ﷻ Гъаънайрин ﷻ гъядисдиъ

дупнайиганси, шли Аллагъ ﷻ бадали гъагъ кјули гъабхуруш, футнийирна пис гафар дарапди ва гъаддихъди сабси гунагънан ляхнарра дарапди, гъацир кас бабкан гъахъи йигъанси марциди, гунгъар ктарди, къяляхъ гъиди. Дупна: гунгъарин арайиъ гъацдарра ади шулуки, Абрафа йишвахъна гъафиган афв апрудар. Аллагъди ﷻ нянатлу гъапцу иблис саб ражну Пайгъамбарихъна ﷻ гъюру, Абрафатдин дийигънайирси, урхнайиганси, ипнир, гъатхур, ишурайирсир ва биябур дапнайигансир. Аллагъди Гъаънайри ﷻ дугъхъан гъерхру: «Гъаз уву нивгъар удурзурава, фитан думукъан ипни духънаву, гъаз машнаан дигиш духънаву, гъаз гъузгъун дубхънаыъ?» Гъаму гафариз иблисди жаваб тувру: «Гъамина гъюз гъалакди айи гизаф къадар инсанар, дурар мина хру рякъюъ гъалакди айи гъайванатар ва Аллагъдихъ ﷻ хъпехъуз разивал улупурайи инсанар сеbeb вуди гъамци духъназу, гучвал казук, фицики гъадрадин умудар тамам хъиди, кјури, ари гъаддиз узу пашмандира аза, дер-



дра казук. Эгер гъадра узуз мютюгъ вуйиш, ужу хъибдийи». Аллагъди Гъаънайрин ﷻ гъядисдиъ дупнайиганси, «эгер шликла чан хал дипну, гъагъ, ясана уьмра бадали гъадушв ан удучвнуш ва рякъюъ кечмиш гъахънуш, гъадму касдиз Ахиратдин йигъ улубкъайиз вуйи вахтнакъан гъядиз гъагъбан савабар диктуру». Абу Гъурайрайи гъамци гъапну кјури,

мълум аптура: «Узуз, Мугъаммад Пайгъамбари гъамци кјури, гъебхъунуз: «Шли, чан хпирин багахъ дархъиди ва гъич саб жюрейинра гунагънан ляхин дарапди ва рябатсузвал улупудди, Аллагъ ﷻ бадали гъагъ кјули гъубхиш, гъацир кас хулаз, уч чан дадайи бабкан гъахи йигъанси, марциди къяляхъ гъиди». «Мусурман календариян»

Му вазлиъ дявйир гъахуб, ифйир удурзуб гъарам дапна

ЗУЛЬ-ГЪИЖЖАЙИН ВАЗ ВА ДИДИН ЛАЙИКЪЛУВАЛ

Зуль-гъижжайин ваз мусурмари варитан гъюрматлуди киваин апру ваз ву. Думу гъадагъа дапнайи юкъуб вазликан (Ражаб, Зуль-гъижжа, Зуль-къаида, Мугъаррам) сабунуб ву. Гъадму вазари Аллагъу Тааълайи дявйир гъахуб, гъалмагълар апуб ва ифи удубзуб гъадагъа дапна. Иллагъки гъаму вазлин сабпи йицуд йигъ варитан къиматлудар вуди гъисаб аптура.

Зуль-гъижжайиз мусурмарин асас машквар 'Идаль-Адгъа (Гъурбан машквар) дахил шула, думу вазлин 10-пи йигъан шулу. Зуль-гъижжайин вазлиъ мусурмар гъядиз гъагъюру, хъа гъядиз гъагъювал Исламдин асас шартларикан, дурарин али хъуб фарзнакан саб ву. Думу вазлиъ гъацира гирами йигъарикан сабуну йигъ - Абрафайин йигъ (9-пи число) - дахил шула. Гъадму йигъан гъагъиди душнайидар Абрафайиз гъюру. Абрафайин йигъан агъзур ражну «Ихлас» сура гъурхиш, ужу ву, гъадра-рикан гъарсаб «Бисмиллагъийилан...» ккебгъри. Сабуну гъядисдиъ дупнайиганси, «Шли Абрафайин йигъан агъзур ражну «Ихлас» сура гъурхиш, чак кайи вари гунгъарин Аллагъди ﷻ афв аптуру». Гъядисдиъ гъацира дупнаки, Аллагъди ﷻ варитан ккуну ва варитан багъалу йигъар Зуль-гъижжайин сабпи йицуд йигъ ву. Гъадму вазлин сабпи урчвуд



йигъан, асас вуди Абрафайин йигъан ва дидиз улихъна вуйи йигъанра, ушв бисуб ужу ву, гъядиз душнайидари ктарди. Аъшайихъан вуйи гъядисдиъ кјурайиганси, сар жигъили Зуль-гъижжайин вазлин сабпи йицуд йигъан ушвар дисури гъахъну. Гъаддин гъакънаан Пайгъамбарикна ﷻ гъапнийи. Ва дугъу, гъаз ушвар

дисураш, гъерхнийи. «Эй йиз уларин акв, дурар гъагъдин йигъар ву, ва гъагъиди душнайидарин дюъйир сеbeb духъну, ужулар шлувалик умуд кивраза», - кјури, жаваб тувнийи жигъили. Ва думуган Пайгъамбари ﷻ гъапнийи: «Гъадму йигъари гъибиси гъарсаб ушвар варж лук азад апбазсиб, варж гъайванатдин садакъа тувбазсиб ва жигъад кјули гъабхъаз варж гъайван тувбазсиб къадарна саваб багъиш апиди, хъа Абрафайин йигъан ушв гъибисуриз къюд агъзур луклар азад апбазсиб, гъадму къадарнаъди гъайванатарин садакъа пай апбазсиб ва жигъад апбаз гъадму къадарнаъди гъайвнар тувбазсиб къадарнаъди саваб багъиш апиди». Гъядисариъ гъацира дупнаки, Абрафайин йигъан ушв бисбаз тувру багъишнан къадар къюд йисан ушвар дисбаз лигну тувру багъишнан къадарназ барабар ву. Гъадму йигъан ушв гъибисурин къюд йисандин гунгъарин афв апиди. Хъа шли Абрафайин йигъаз улихъна вуйи къюд йигъан ушвар гъидисиш, Айюб пайгъамбаризсиб багъиш тувди, хъа Абрафайин йигъан ушв гъибисуриз - Иса пайгъамбаризсиб ﷻ. Гъадму йигъари ибадатдиъ вахт гъапуб ва игътияж айидариз садакъа пай апуб ужу ву. «Мусурман календариян»

Гъурбан машквракан

1-5 «

Гъурбан апруган кјулиз адагъну ккуну шартлар

1. Гъурбан апру гъайванат саб къадар йисар тамам дубхънайиб вуди ккунду: якъ – сад йис дубхъну, къюдпи йисаъ убчвнайиб; цингъ ва хюни (йиц) – къюд йис тамам дубхъну, шубудпи йисаъ убчвнайиб; деве – хъуд йис дубхъну, йирхъудпи йисаъ айиб.
2. Гъурбан апру гъайванат сагъуб дубхъну ккунду. Саб-къюб силиб адашра, ясана ибкан сациб кадабтнашра, думу гъайванат гъурбан апру ихтияр тувра, амма эгер заткъан сппар

- адарш, ясана ахю пай ибан ктарш, думу гъурбан апру ихтияр туврадар. Ужу ву, эгер гъайванат, ицдурвалин лишнар ктарди, чагъуб вуш (лапра усли гъайванат гъурбан апру хай шулдар).
3. Гъурбан фу вахтнаан фу вахтназ дапну ккундуш, аъгъяди ккунду. Гъурбан апру вахт ккебгъру Зуль-гъижжайин 10-пи йигъан ригъ удубчвган ва давам шула 13-пи йигъан ригъ алабхъайизкъан.
4. Гъурбан апру вахтна тялукъ вуйи ният дапну ккунду. Жилири чахъан чав гъурбан гъубккиш, ужу ву. Хъа гъацира жара кас вакил апрузра шулу. Ниятра вакилихъ апруз гъитуз шулу.

5. Гъайванат учру гарклихъди дубккуну ккунду. Гъайванатдиз гарквал улупну ккундар, дурар чиб-чпиз рякъру йишварихъра дурккуну ккундар. Сабпи ражари кјуру: «Бисмиллагъи Ррагъмани Ррагъим. Алагъумма салли аъла Мугъаммадин ва аъла али Мугъаммад».
- Хъасин шубуб ражари такбир урхуру: «Аллагъу акбар. Аллагъу акбар. Аллагъу акбар. Ла илагъа илла лагъу ва лагъу акбар. Аллагъу акбар ва лиллагъиль гъямд».
- Шубубпи ражари такбир урхруган, «Аллагъу акбар» шубубан текрар дапну. «Ла илагъа илла лагъу ва лла-

гъу акбар...» текрар аплайиз улихъна гъамци кјуру: «Аллагъу акбар кабирани, вал гъямду лиллагъи касиран, субгъаналлагъи букратан ва асила». Хъасин гъайванат гагул гъвал инди, къиблайизди илбицну, дипру ва гъаму дюаъ урхуру: «Аллагъумма гъаза минка ва илайка фатакъаббал мини» «Я Аллагъ, гъаму Увхъан Увуз ву, къабул апин узхъан», хъасин кјуру: «Бисмиллагъи Аллагъу акбар. Аллагъумма салли аъла Мугъаммадин ва аъла али Мугъаммадин васаллим» – ва гъамдихъди сабси гъурбан убккуру. Гъит Аллагъ ﷻ ухъуз ихъ гъурбан апру ляхнариъ кюмек ишри! Амин.

Гьарури узуз чав гьякь вуди улупуйи



Узу урус риж вуйза, Исламдиз Аллагъдин ﷻ рягъмлували-ан 3 йис улихьна гьафунза. Жюрбежюр ляхнарикан фикир апрури, китабар урхури, дурар аннамиш апрури, узу Исламдиз гьафунза. Магьа гьамус узу мусурман риж вуза, алгьямдуллилагь.

Сабпи ражари узуз узу саб ужуб, чиб-чпихьди гьярхувалар адру, вари Исламди сатИ дапнайи йишвазди ахьганси гьахнийуз. Хьа циб вах гьубшган, думу узу фикир апруганси даруб ахьгю гьабхьизуз. Саспидари, чпи иж-

миди Исламдихьан хьичихнача кьури, узу гьякь рякьлан алдауз зегьмет зигуйи. Гьарсар узуз гьюрюшмиш гьахьир чан терефназди теклиф дивуйи. Йиз кьваз читинди шуйиз, гьаз гьапиш дурари жюрбежюр гьядисар хуйи ва гьарури чав гьякь вуйивалин далиларра хури шуйи. Мициб гьялна цийиди Ислам кьабул дапнайириз фукан читинди шулуш учву фикир апинай ... Амма Аллагъдин ﷻ рягьмат ккудубкьруб дар ва дидин кьадар ахьгю апузра шулдар. Узу гьякь рякьюьди, яни тларикьатдин рякьюь айидарихьди гьюрюшмиш гьахьунза. Аллагьу Тааь-

лайи йиз юкьв илмариз ачмиш гьапну ва саб вазлилан узу гьациб иштагь ади, улариан шадвалин нивгьар гьягьюри устаздихьна гьушунза. Гьякьлу устаздихьна гьягьруган, берекет айивал дишлади ахьгю шулу. Узухьна думу касдихьан гизаф ахью берекет гьурубкьунзухьна. Аллагъдиз ﷻ думу касдихьан узуз гьафи берекетнан фици гьямд дапну ккундушкьана ахьгь-даруз. Ахью чухсагьул кьайд апуз ккундуз му рякьюхьна узу хьаьдариз. Гьит Аллагъди ﷻ дурариз варидариз ккудубкьру кьадар савабар дикри!

Аьжализ мажал адар

Тяьну улар лигухьа саб дюн'ийиз,
Фу гьозелди ухьуз думу рябкьюруш.
Гьязур духьну ккунду ухьу ухрайиз.
Аьжализ мажал адар, туба апуз кьан мапан!

Жигьил, уву фукан такабур вува?
Фтиин уву такабурвал апурва?
Жигьил, уьмур файдасузди хьапурва.
Аьжализ мажал адар, туба апуз кьан мапан!

Ички дубхьну, пягьливанси зур махьан.
Хулаз гьиган, душваь фигьан миипан.
Яв уьмрихьна ахьир гьюруб магьархан.
Аьжализ мажал адар, туба апуз кьан мапан!

Му дюн'я ву фана дюн'я, лап фана -
Дюн'яйин гьуздар ухьу саркьана.
Гьафил духьну, Аллагь кьваьлан гьамархан.
Аьжализ мажал адар, туба апуз кьан мапан!

Му дюн'я ву сариз гизаф, кьюриз - циб.
Дидин кьул'ин гьярхувалар а гизаф.
Шак'вал адар Аьхират ухьухь хьайиб.
Аьжализ мажал адар, туба апуз кьан мапан!

Эй мусурман бай, ухди уягь йихь!
Гьафил духьну, хьалижв махьан иблисдиз.
Уву гьарган икрам апин Агьайиз.
Аьжализ мажал адар, туба апуз кьан мапан!

Аллагъдин буйругь хьайиз,
Аьзраил багахьна гьайиз,
Дюдаригь хир-хирра гьивайиз
Миннат вуйиз, туба апуз кьан мапан!

Ухьу вухьа Адам аьлайги саламдин баяр,
Веледар вухьа Гьява бабан ккунидар.
Ккундар духьну яман кьастар айидар -
Аьжализ мажал адар, туба апуз кьан мапан!

Узу вуза Аллагъдин лук' зяиф,
Дарза узу вьяьз апуз аьриф.
Апуз ккундуз дагьлу жигьилариз гаф
Миннат вуйиз, туба апуз кьан мапан!

Ражаб Байрамбеков
Хьюрикк гьулан агьали

ОНЛАЙН

Гарцлииз мак...

Суал: Шуран гарцлииз мак апуз ихтияр айин?
Исламдиз му гьарам дапнайин?

Жаваб: Жара шуран гарцлииз мак апуз гьарам ву. Гунагь ву. Чиб-чпиз мягьрам дару жиларизна дишагьлийириз фуькьла хьтарди саб хулаь хьузкьана ихтияр адар. Гьядисдиь дупна:

لان يطعن في راس احدكم بمخيط من ان يمسه امرأة لا تحل له
«Инсандиз рукьан руб кьул'антина итпигьуб ужу ву, чаз ихтияр адру дишагьлийик куркьубтан» (Канзуль-уммаль, №13065).

Никягь адру аьлакьйир

Суал: Йиз 4 йис вуйиз жилирихьди никягь адарди яшамиш шули. Вари гьаму йисари узу дугькан ккун апураза никягь апувал, хьа думу му ляхнхьна фици вуш хьуркьрадар.

Узу фу дапну ккунду. Узуз думу ккундуз.

Жаваб: Учву зина апурачва ва думу Аллагъдиз ﷻ шерик тувувалин ва инсан йивну йикьувалин кьяляхь варитан ахью гунагь ву. Дици яшамиш хьувал гьарам ву ва Аллагъдиз ﷻ хьял гьюру ляхина ву. Эгер учвуз веледар гьахьиш, дурар гьарамдинди духьнайидар шулу. Учвуз сатИди яшамиш хьувал ваь, мягьрам хьтарди саб хулаь хьузкьана ихтияр адар. Уву дугьан улихь ижми суал дивну ккунду: яса-на уву никягь апурва, ясана жара шулхьа. Эгер яв жилириз уву ккундуш, гьюрмат апуруш, дугьму му ляхникан чав фикир дапну ккунду. Яв йишвахь узу

фикир апуидийза: гьаз дугьаз никягь апуз ккундар, уву фуьж ву кьури дугьму фикир апура?

Велед...

Суал: Йипайчва, велед сагьур хьпан бадали фицдар аятар дурхну ккунду?

Жаваб: Аллагъдикан ﷻ кьваантан ккун апинай учвуз сагьлу веледар тув кьури. Закария пайгьамбар Аллагъдихьна ﷻ илтгикьру дюаьйихьди учвура илтгикай:

رَبِّ هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ

«Рабби гьаб ли мин ладунка зурриятан тлайибатан иннака самуи ддуаь».

Мяна: «Я йиз Аллагь ﷻ, тув узуз гьякьлу насул, дугьриданна Уву дюаь ебхьрур вува».

Дадайира бицпир кайи вахтна чан жандак дюбхну ккунду. Ва шулайиб вари Аллагъдин ﷻ амриинди вуйиб кьваьлан гьапну ккундар.

Йиз гунгьар

Суал: Узу гизаф гунгьар гьапунза. Туба дапну уьмур цийикьул'ан ккебгьуз ккундуз. Эгер узу гьаму ляхнар тамам гьапниш улихьна узкан ктучьву гунгьарин узу жаваб тувну ккундин? Накьвдира, Аьхиратдиьра ужуйи хьпан бадали инсанди фу дапну ккунду?

Жаваб: Аллагьу Тааьла рагьимлур ву ва ухьуз туба тувну. Эгер инсанди гунагь гьапнуш дугьму туба



дапну ккунду ва сарун думу гунагь текрар дапну ккундар. Аллагь рягьимлур ву ва лукьари туба гьаптан афв апузра ккунир ву. Туба артухьси апинай, ва уву гьапу гунагь кьваин хьубкьан туба апин. Кьваантан туба гьапдар гунгьар ктударик мисал шулу. Накьвдиьра, Аьхиратдиьра ужуйи хьпан бадали Исламдиз духьну ккунду. Пайгьамбари ухьуз улупу гьякь рякь дибисну ккунду ва мусурман вуди кечмиш хьувал.

- Гьар аьсриъ удучьвру дин цийи алапру аьлимарикан мужаддидарикан ихъ вахтари гизаф улхури шулу. Саспидари гьадриарикан сар ву кьура вагъгьабитарин аьхюр Мугъяммад ибн Абдуль Вагъгьаб, Албани ва жара псевдосалафитарин улихъ хьайидар. Вари гьаври хьпан бадали, гьар аьсриъ фуж мужаддид гьаьхнуш, хабар тувайчва.

- Пайгъамбарин ﷺ гьядисдиъ дупна: «Дугъриданна Аллагу Тааьлайи гьаму умматдиз, гьар варж йис ккебгъруган, дин цийи алапру кас гьаьди». Яни Аллагу Тааьлайин амриинди инсанарин арайиъ гьар варж йисак сар зурба аьлим хьиди ва дугъу, Сунна фу-вуш, ва ужуб дару бид'аъ фу-вуш, хабар тувиди. Дугъаз ужуб илимра шулу ва айтган (батган) ва заьлан (загьир) диндин илмарра аьгъяди шулу. Думу аьлимдихьан вуйи мянфяаьт вари мусурмариина шулу.

Вардариз машгъур вуйи «Бугъ'ятуль Мустаршидин» китабдиъ дупнайиганси, сабпи аьсриъ дин цийи алапур Умар бин Абдулаьзиз вуйи, кьубпи аьсриъ – имам Шафии. Шубубпи аьсриъ дин цийи алапур имам Аш'ари, жараси - Ибну Сурайж. Юкьубпи аьсриъ дин цийи алапур: Исфирайини, Саалуки, Бакиллаани. Хьубпи аьсриъ дин цийи алапур гьуджат уль-Ислам имам Гьазали гьаьхну. Йирхьубпи аьсриъ – Фахру Рази, вая Рафии, ургубпидиъ – Ибн Дакикъ Аль-Ид, миржибпидиъ – Булкъини ва Зайнуддин Иракъи, вая Ибну Бинти Майлакь, урчьубпидиъ – Закарияль Ансари, вая имам Суюти, йицьубпидиъ – Ибну Гьажар, вая имам Мугъяммад Рамали, йицисадпидиъ – Саййид Кьутбу Аьбдалла ибн Аьлави Аль-Хаддад, йицикьюдпидиъ – Кьутбу Аьгмад ибн Умар бин Сумит Аьлави («Бугъ'ятуль Мустаршидин», 576 маш). Дин цийи алапрудари вардари саб ляхнихьна

теклиф аьпур ккунду - дурар чиб-чпиз кьаршу духьну ккундар. Ва дурари аьпур саб вудира гьабхьну: Вари дари саб ляхнихьна теклиф диври гьаьхну. Гьамус суал: Дурарикан сарикьан тавасул, тасавуф, зияратариз гьаьгьуб Исламдиъ айиб дар, кьури гьаьхнийин? Мидкан Ибну Гьажари чан «Фатгъуль Мубин» китабдиъ 3-пи машнаъ дупна. Ваъ, дурарикан сарикьан я тавасуль, ясана тасавуф, ясана накварихьна гьаьгьувал хай шулдар гьапундар! Думутанна гьайри, дурар вари чпи суфйир вуди гьаьхну. Хьа гьамус, гьаму ляхнар айидар дар, кьуру касдиз мужаддид пуз фици шуйкьла?! Гьаци вуйиган, Албанийиз, ясана Мугъяммад ибн Абдуль Вагъгьабдиз мужаддид пуз саб терефнаандикьан шуладар. Эгер гьи шликьла Пайгъамбарин ﷺ сунна тавасуль айиб дар кьуру касдиз мужаддид кьури гьаьхьш, дугъу имбу аьсарин мужаддидар гьаькь рякьлан улдугдарикан гьисаб аьпур шулу.

ДАГЕСТАНСКИЙ ИСЛАМСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ И МЕДРЕСЕ ИМЕНИ ШЕЙХА МУХАММАД-АРИФА Объявляют прием абитуриентов на очередной 2011/ 12 учебный год



Цель обучения – подготовка специалистов со средним и высшим профессиональным религиозным образованием по направлению «культ исламского вероисповедания» квалификации «священнослужитель исламского культа».

ПРОДОЛЖИТЕЛЬНОСТЬ ОБУЧЕНИЯ:

- ✓ в медресе – 3 года.
- ✓ в Дагестанском исламском университете – 5 лет.

ПЕРЕЧЕНЬ ДОКУМЕНТОВ:

- ✓ нотариальная копия документа об образовании;
- ✓ копия паспорта – 2 шт.;
- ✓ фотокарточки размером 3x4 в количестве пяти штук;
- ✓ медицинская справка Ф 086;
- ✓ прививочный сертификат Ф 156/93-у;
- ✓ рекомендация от преподавателя, осуществляющего религиозное обучение, либо от руководителя мечети (имам), расположенной по месту жительства абитуриента.

г. Махачкала, ул. Дахадаева, 136

Наш адрес:

тел:
8 (8722) 67-55-08

- Жаназа-гьудган аьпруган, рукуаьр ва суждйир гьаз аьпурдар?

- Жаназа-гьудгнийь рукуаьр суждйир адрувалин гьикмат гьамциб вуки, жагьилари, яни илим ктрудари, думу суждйир гьудган аьпурайидарин улихъ хьайи кечмиш духьнайириз аьпур кьури, фикир дарапбан бадали («Фатгъуль Аьллам», 226 маш).

- Султ йигъан кетерцнаириин улукьуз гьаьгьюз ихтияр айин?

- Султ йигъан кетерцнаирихъ гьаьгьюз хай шулдар кьуру гафар иудеяри ктагъу мяна адру гафар ву. Дурари му гафар, Аллагу Тааьлайи чпиз султ йигъан хюрч аьпурвал гьадагъа гьапган, ктагъдар ву. Эгер кетерцнаирииз чахьна думу йигъан дуфну ккундарш, дурушуб ужу ву («Фатгъуль Аьллам», 3-пи том, 151 маш).

- Шариаьтдинди ляхнийь дугъужвуз кьури диплом подделать аьпуз ихтияр айин?

- Диплом ваяки жараб фу-вушра подделать аьпуз ихтияр адар, фицики думу кучьал аьпурвал шула. Гьядисдиъ дупна: «Шли кучьал аьпурш, думу ухькан дар» (Муслим, 1\265).

- Кьур'ан урхуз аьгъю аьпурвал ккудудубкьиди, гьакьирин майтихъ Кьур'ан урхуз хай шулин, эгер дугъхьан махраждинди урхуз шулдарш?

- Кьур'ан гьалатлар кади урхуз хай шулдар. Думу дюзди урхуз аьгъю дапну ккунду.

Мялумат

Дагъустандин Огни шагьрин Кьулин ми-стан багахъ Халид шагь аль-Багъдадийин ччвурнахъ хьайи медресе ачмиш дапна. Медресейин ччвур «Канзуль илм» («Илмин хазна») ву. Медресейиъ аьгъювалар гьадагъуз ккуни мусурман гьардшариз теклиф аьпурача. Медресейиз 14 йислан артухъ яш дубхьнайидар къабул аьпур.

Душваъ суткаийь 3 ражну пулсузди ипурб ва дахьру йишв тувра. Лазим вуйи документар:
- паспортдин копия;
- аттестатдин копия;
- шиклар (3X4) - 5 шикил;
- медсправка, ф. № 086;
- гьяламарин сертификат, ф. 156 / у - 93;
- имамдихьан вуйи теклифнан кагъаз.

Гьюрматлу мусурман гьардшар ва чйир!

Нагагъ учвуз ихъ мусурман диндихъди аьлакьалу вуйи месэлийирикан гьаври адруб гьерхуз ккундуш, ясана «Ассалам» редакцияйиз вуйи суал аш, зенг аьпинай: 63-41-85
Учхьан шлубдин, иншаАллагу, учу кюмек аьпидича ва ичв гьулулугьар тамам аьпуз чалишмиш хьидича.

Рузнама

Ноябрь

Йигъ	Гьиринд. Ас-Субгъ.	Ригъ гьудуб.	Лисундин Аз- зугьр	Гьаркван. Аль- аьср	Лавлан. Аль- Магъриб	Хьитйирхв. Аль- гьишаъ
1	5:50	7:21	12:39	15:20	17:46	19:13
2	5:51	7:22	12:39	15:19	17:45	19:12
4	5:53	7:25	12:39	15:17	17:42	19:10
6	5:55	7:27	12:39	15:15	17:40	19:08
8	5:57	7:30	12:39	15:13	17:37	19:06
10	6:00	7:32	12:39	15:12	17:35	19:04
12	6:02	7:35	12:40	15:10	17:33	19:02
14	6:04	7:37	12:40	15:08	17:31	19:00
16	6:06	7:40	12:40	15:07	17:29	18:59
18	6:08	7:42	12:41	15:06	17:28	18:58
20	6:10	7:45	12:41	15:04	17:26	18:56
22	6:12	7:47	12:42	15:03	17:25	18:55
24	6:14	7:50	12:42	15:02	17:23	18:54
26	6:16	7:52	12:43	15:02	17:22	18:54
28	6:18	7:54	12:44	15:02	17:21	18:53
30	6:20	7:57	12:44	15:01	17:21	18:53